

120. VÝROČIE NARODENIA AKADEMIKA DIMITRIJA ANDRUSOVA

V novembri uplynne 120 rokov od narodenia najvýznamnejšieho geológa pôsobiaceho na Slovensku v dvadsiatom storočí, akademika Dimitrija Andrusova. Narodil sa 7. novembra 1897 v Tartu (Jurjev / Dorpat; druhé najväčšie mesto dnešného Estónska), v rodine univerzitného profesora Nikolaja Ivanoviča Andrusova a Nadeždy Geurichovny rodenej Schliemanovej. Áno: ide o dcéru známeho priekopníka archeológie Heinricha Schliemana, objaviteľa Tróje a starovekých Mykén. Samotný mladý Dimitrij Andrusov však v rokoch 1915 – 1918 študoval na univerzitách v Petrohrade a Simferopole, neskôr na Parízskej Sorbone (1920 – 1922) a napokon na Prírodovedeckej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe (1923 – 1925). V roku 1926 sa oženil s Valentínou Alschwangovou, s ktorou mal dve dcéry.

Jeho pracovná kariéra bola výnimcoľne bohatá. V rokoch 1928 až 1932 pracoval na Prírodovedeckej fakulte Karlovej Univerzity, kde sa habilitoval na docenta. Od roku 1938 pôsobil na Vysokej škole technickej v Košiciach neskôr ako mimoriadny, neskôr ako riadny profesor. Súčasne bol riadnym profesorom geológie a paleontológie na novozaloženej Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde napokon pôsobil až do roku 1972. Okrem tejto hlavnej pedagogickej činnosti bol od roku 1938 aj prednóstom Geologického ústavu SVŠT (Slovenskej vyskej školy technickej, v súčasnosti Technická univerzita

v Bratislave) a od roku 1940 a Geologicko-paleontologického ústavu Univerzity Komenského. V rokoch 1940 – 1945 bol riaditeľom Slovenského geologického ústavu (neskôr Geologického ústavu Dionýza Štúra), ktorého bol aj zakladateľom. V rokoch 1946 – 1947 bol prodekanom Fakulty špeciálnych náuk SVŠT. Bol riadnym akademikom – členom Slovenskej akadémie vied (SAV), kde v rokoch 1954 až 1964 pôsobil ako riaditeľ Geologického laboratória. Od roku 1956 bol členom korešpondentom Československej akadémie vied (ČSAV) a od roku 1966 predsedom Geologicko-geografického kolégia SAV. Zároveň bol členom takmer všetkých významných európskych geologických spoločností a ocenený viacerými medailami za prínos pre geológiu.

Hoci hlavným predmetom záujmu D. Andrusova bola regionálna geológia Západných Karpát, jeho vedecké aktivity zasahovali tiež do oblasti ložiskovej geológie, hydrogeológie a inžinierskej geológie. Pred II. svetovou vojnou sa podzemným vodám a tiež minerálnym a termálnym vodám venovalo len niekoľko prírovodcov. Prínos D. Andrusova pre hydrogeológiu v tomto období je preto neoceniteľný. Pri príležitosti 100. výročia narodenia Dimitrija Andrusova, publikoval Ondrej Franko v časopise Mineralia Slovaca (č. 29/1998) obsiahly prehľad činností a publikácií D. Andrusova v odbore hydrogeológie, ktoré realizoval najmä v rokoch 1929 až 1953. Je pochopiteľné, že pri jeho detailných znalostiach geologickej stavby a tektoniky Západných Karpát mal skvelú predstavu o prúdení a akumulácii podzemných vód v rôznych geologických formáciách. Jeho návrhy záchytov a odberov podzemných vód pre zásobovanie miest a obcí boli erudované aj bez využitia v súčasnosti používaných prieskumných metód a technológií. Študijným príkladom je jeho geologický profil pre výstavbu Harmaneckého tunela (železničná trať Banská Bystrica-Diviaky, 1935 – 1936) a presný odhad veľkosti prítoku podzemnej vody do tunela počas razeenia.

Osobne som mal to šťastie, že som zažil profesora Andrusova počas mojich študijných rokov. Ako pre mnohých absolventov, bol aj pre mňa obdivuhodnou osobnosťou nielen pre jeho rozsiahle vedomosti vo sfére geologických disciplín, ale tiež znalosť geografie sveta, biológie, histórie a jazykových schopností. Aj v pokročilom veku bol schopný deklamovať pasáže z poézie Homéra, Puškina a mnohých iných autorov.

Napriek nepriaznivej politickej situácie počas II. svetovej vojny a v povojnových rokoch, udržiaval D. Andrusov čulú korešpondenciu s alpskými a karpatskými geológmi pôsobiacimi v iných krajinách. Zdôrazňoval, že voľná výmena názorov a informácií je základom pokroku vedy. Bol preto veľmi sklamaný, keď v závere svojej kariéry plánoval publikovať nové názory na bradlové pásmo a niektorí geológovia mu odmietli poskytnúť svoje čiastkové poznatky, alebo aspoň diskutovať o nich.

V roku 1973 som pozval Dimu (ako ho nazývali priatelia) na skartáciu vrtov v Rajeckej a Domanižskej kotline. Vtedy som pochopil, čo môže skúsený geológ vyčítať z vrtného jadra, alebo aj z vrtnej drviny. Terénné pochôdzky považoval za významnú časť geologickej výskumu. Na niektoré lokality sa opakovane vracal, aby si utvrdil alebo poopravil svoj predošlý názor. Dimitrij Andrusov bol svojrázny, ale spoločenský človek. Mal rád umenie, dobré jedlo

a víno. Obdivoval pekne oblečené ženy a rozkvitnuté lúky. Zomrel dňa 1. apríla 1976 vo veku 78 rokov v Bratislave. Čest' jeho pamiatke!

Viac sa o jeho živote a práci dozviete z útlej knižky ktorá vzišla z pera jeho dcéry Galiny Andrusovovej-Vlčekovej „*Išiel som touto cestou...*“ s podtitulom Dimitrij Andrusov – životopisná črta, ktorú v roku 1997 vydalo Združenie Mineralia Slovaca Bratislava.

Ivan Šalaga